

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

ΣΕ Γ΄ ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια, την 1 Μαρτίου 2023, με την εξής σύνθεση: Ιωάννης Σαρμάς, Πρόεδρος, Άννα Λιγωμένου, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Βασιλική Σοφιανού, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Ασημίνα Σακελλαρίου, Νεκταρία Δουλιανάκη, Αικατερίνη Μποκώρου, Αντιγόνη Στίνη, Βασιλική Πέππα, Γρηγόριος Βαλληνδράς, Ευφροσύνη Παπαδημητρίου, Χριστίνα Κούνα, Σύμβουλοι. Επίσης συμμετείχαν οι Σύμβουλοι Ιωάννης Καλακίκος και Ελένη Σκορδά, ως αναπληρωματικά μέλη. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας: Σταμάτιος Πουλής.

Για να δικάσει την από 13 Φεβρουαρίου 2022 (Α.Β.Δ. .../2022) αίτηση της ..., κατοίκου ..., η οποία παραστάθηκε μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου της Μιχαήλ Τσεντερή.

Κατά του Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Νομικού Συμβούλου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Κατά του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ε – Ε.Φ.Κ.Α.) ως οιονεί καθολικού διαδόχου (άρθρο 51Α του ν. 4387/2016 που προστέθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4670/2020) του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα από τον Διοικητή του, ο οποίος παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Αικατερίνης Βρώτσου (Α.Μ. Δ.Σ.Α. 16227).

Με την αίτηση αυτή επιδιώκεται η αναίρεση της 790/2021 απόφασης του πρώην ΙΙ Τμήματος (ήδη Τρίτο Τμήμα) του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση

Ο πληρεξούσιος δικηγόρος της ανααιρεσείουσας ανέπτυξε προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναίρεσης και ζήτησε την παραδοχή της αίτησης.

Ο εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου ζήτησε την απόρριψη της αίτησης.

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Σταμάτιος Πουλής ανέπτυξε την από 1.3.2023 έγγραφη γνώμη του και πρότεινε την απόρριψη αυτής, άλλως την παραπομπή αυτής στη Μείζονα Ολομέλεια.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε στις 26 Ιουνίου 2024 σε τηλεδιάσκεψη με την χρήση της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e:Presence.gov.gr, σύμφωνα με το άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, με

Προεδρεύουσα την Αντιπρόεδρο Άννα Λιγωμένου και παρόντες τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τον Πρόεδρο Ιωάννη Σαρμά, ο οποίος αποχώρησε από την Υπηρεσία λόγω συνταξιοδοτήσεως.

Άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Ελένης Σκορδά και

Αφού σκέφθηκε κατά τον νόμο,

Αποφάσισε τα εξής:

1. Με την υπό κρίση αίτηση, ζητείται η αναίρεση της 790/2021 απόφασης του πρώην ΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ήδη Τρίτο Τμήμα). Με την απόφαση αυτή απορρίφθηκε η κατατεθείσα στην Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου νομού ..., στις ...2017 έφεση (Α.Β.Δ. .../2017) της ήδη αναιρεσείουσας κατά της ...2017 πράξης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Συντάξεων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) (Τμήμα Β') του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.). Με την πράξη αυτή απορρίφθηκε αίτηση της αναιρεσείουσας για κανονισμό στην ίδια της κατά μεταβίβαση σύνταξης του θανόντος συζύγου της, πρώην συνταξιούχου, του Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ. με το ειδικό καθεστώς του ν. 3163/1955, με την αιτιολογία ότι δεν συνέτρεχαν στην περίπτωση της οι προϋποθέσεις του άρθρου 12 παρ. 2 περ. δ' του ν. 4387/2016, καθόσον ο θάνατος του συζύγου της επήλθε πριν την πάροδο εξαμήνου από την τέλεση του εξ ανασυστάσεως γάμου τους.

2. Με την ...2021 πράξη του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου η αναιρεσείουσα απαλλάχθηκε, μεταξύ άλλων, από την υποχρέωση καταβολής παραβόλου στο πλαίσιο χορήγησης σε αυτήν ευεργετήματος πενίας, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 317 παρ. 1, 318, 319 παρ. 1, 2, 4, 5, 6, 320 παρ. 2 και 323 παρ. 1 της Δικονομίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ν. 4700/2020), οι οποίες εφαρμόζονται κατά τον χρόνο έκδοσης της εν λόγω πράξης (άρθρο 350 του ν. 4700/2020).

3. Κατά τα λοιπά η ένδικη αίτηση αναίρεσης ασκήθηκε εμπρόθεσμα και νομότυπα και ως εκ τούτου πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξετασθεί περαιτέρω η βασιμότητα των προβαλλομένων με αυτήν λόγων.

4. Το Σύνταγμα, όπως ισχύει μετά την αναθεώρησή του με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, ορίζει, στο άρθρο 2 παράγραφος 1, ότι «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας» στο άρθρο 4 παράγραφος 1, ότι «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου», στο άρθρο 21 παράγραφος 1, ότι «Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος (...) τελούν υπό την προστασία του Κράτους (...), και στο άρθρο 25 παράγραφος 1, ότι «Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους (...). Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να

προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας».

5. Από τις συνταγματικές αυτές διατάξεις συνάγονται τα ακόλουθα:

(α) Η αξία του ανθρώπου, ως θεμελιώδης συνταγματική αρχή του δημοκρατικού πολιτεύματος, επιβάλλει σε όλα τα όργανα της Πολιτείας όχι μόνο να σέβονται αλλά και να προστατεύουν την αξία αυτή, απέχοντας, μεταξύ άλλων, από τη θέσπιση νομοθετικών ρυθμίσεων που, θίγουν τη φυσική, ψυχική και κοινωνική υπόσταση του ανθρώπου και προσβάλλουν, ως εκ τούτου, τον πυρήνα της προσωπικότητάς του (ΕλΣυν Ολ. 1820/2021).

(β) Η αρχή της ίσης μεταχείρισης που κατοχυρώνεται στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος, επιτάσσει να μην αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο όμοιες περιπτώσεις, εκτός αν η διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικώς με την επίκληση λόγων γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος. Επομένως, όταν ο κοινός νομοθέτης ρυθμίζει ουσιωδώς όμοιες σχέσεις ή καταστάσεις και κατηγορίες προσώπων, υποχρεούται να μη μεταχειρίζεται τις περιπτώσεις αυτές κατά τρόπο ανόμοιο, εισάγοντας εξαιρέσεις και προβαίνοντας σε διακρίσεις, εκτός εάν η διαφορετική μεταχείρισή τους δεν είναι αυθαίρετη, αλλά επιβάλλεται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημόσιου συμφέροντος η συνδρομή των οποίων υπόκειται, κατά το άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος, στον έλεγχο των δικαστηρίων. Κατά τον έλεγχο αυτό που αποτελεί έλεγχο ορίων και όχι ορθότητας νομοθετικών επιλογών, αναγνωρίζεται στον κοινό νομοθέτη η ευχέρεια να ρυθμίζει με ενιαίο ή με διαφορετικό τρόπο τις ποικίλες προσωπικές ή πραγματικές καταστάσεις και σχέσεις λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Πρέπει όμως η επιλεγείσα ρύθμιση να κινείται μέσα στα όρια που διαγράφονται από την αρχή της ισότητας τα οποία αποκλείουν την έκδηλα άνιση μεταχείριση με τη μορφή της αφαίρεσης δικαιωμάτων που αναγνωρίζονταν ή παρέχονταν από προϋφιστάμενο τιθέμενο γενικότερο κανόνα δικαίου (ΕλΣυν Ολ. 32/2018, 2654/2013, 2340/2009) και την αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση κατηγορίας προσώπων από ειδική ρύθμιση. Αν θεσπιστεί με νόμο ευνοϊκή ειδική ρύθμιση για ορισμένη κατηγορία προσώπων και αποκλειστεί από τη ρύθμιση αυτή, κατ' αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση, άλλη κατηγορία προσώπων, ως προς την οποία συντρέχει ο ίδιος λόγος που δικαιολογεί την ειδική αυτή μεταχείριση ή αν δεν υφίστανται ουσιώδεις μεταξύ των δύο κατηγοριών διαφορές, που δικαιολογούν την ευμενή υπέρ της μιας εξ αυτών μεταχείριση, η διάταξη αυτή, είναι κατά το μέρος που εισάγει τη δυσμενή αυτή διάκριση, ανίσχυρη ως αντισυνταγματική. Όταν δε το προϋφιστάμενο νομοθετικό καθεστώς δεν διέκρινε, αλλά αντιμετώπιζε ενιαία τις εν λόγω κατηγορίες, η αιτιολόγηση της διάκρισης ανακύπτει και διότι με την νεότερη ρύθμιση αφαιρούνται δικαιώματα από την αποκλεισθείσα κατηγορία. Προς αποκατάσταση δε της συνταγματικής αρχής της ισότητας, πρέπει να εφαρμοστεί και για εκείνους, σε βάρος των οποίων έγινε η δυσμενής διάκριση, η διάταξη που ισχύει για την

κατηγορία υπέρ της οποίας θεσπίστηκε η ευνοϊκή ρύθμιση (βλ. ΕλΣυν Ολ. 2036/2022, 743/2018, 1268/2018, 1807/2014, 3439, 3128, 44/2009 κ.ά.). Και τούτο διότι, εάν τα δικαστήρια περιορίζονταν να κηρύξουν μόνο την αντισυνταγματικότητα της διάταξης που εισάγει τη δυσμενή διάκριση χωρίς να μπορούν να επεκτείνουν τη ρύθμιση και υπέρ εκείνων που υπέστησαν τη διάκριση αυτή, θα παρέμενε η αντισυνταγματική ανισότητα και θα καθίστατο άνευ ουσιαστικού περιεχομένου η αιτούμενη δικαστική προστασία (ΕλΣυν Ολ. 2036/2022, 317/2020).

(γ) Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Συντάγματος κατοχυρώνεται ο κοινωνικός θεσμός της οικογένειας (βλ. ΣτΕ Ολ. 550/1999, 3178/2010). Η συνταγματική αυτή ρύθμιση επιβάλλει στον νομοθέτη να θεσπίζει τις αναγκαίες για τη διασφάλιση και την ενίσχυση της οικογένειας ρυθμίσεις και να απέχει από ενέργειες που κωλύουν τη δημιουργία της ή οδηγούν σε δυσμενή αντιμετώπιση των μελών της (ΕλΣυν Ολ. 1293/2020, 2797/2011, 2392/2005, 1308/2003, 381/2001 κ.ά., ΣτΕ Ολ. 3178/2010, 550/1999, 4912/1987, 1154/1983). Ενόψει δε της ειδικής αυτής συνταγματικής προστασίας της οικογένειας και της από αυτήν απορρέουσας υποχρέωσης του νομοθέτη να θεσπίζει θετικά μέτρα για την πραγμάτωσή της, έχει οργανωθεί εντός του συνταξιοδοτικού συστήματος ένα σύστημα μεταβίβασης της σύνταξης μετά τον θάνατο του συνταξιούχου, πλην άλλων, και στον επιζώντα σύζυγο ή ακόμα υπό ορισμένες προϋποθέσεις και στους διαζευγμένους. Ειδικότερα, οι διατάξεις που προβλέπουν το δικαίωμα σύνταξης του επιζώντος συζύγου θανόντος ασφαλισμένου ή συνταξιούχου, ερμηνευόμενες υπό το πρίσμα της ως άνω συνταγματικής διάταξης του άρθρου 21 παρ. 1, αποβλέπουν, στην προστασία της υπάρχουσας κατά τον χρόνο θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου οικογένειάς του, με σκοπό την εξασφάλιση στοιχειώδους επιπέδου αξιοπρεπούς, κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, διαβίωσης. Ο νομοθέτης, δηλαδή, χορηγεί τη συνταξιοδοτική αυτή παροχή στον επιζώντα σύζυγο ως εκδήλωση της συνταγματικώς προβλεπόμενης κρατικής προστασίας του θεσμού της οικογένειας και του γάμου, ενώ το εν λόγω δικαίωμα των επιζώντων συζύγων στην απόληψη σύνταξης υφίσταται και υπέρ των άμεσα ασφαλισμένων και συνταξιούχων, οι οποίοι γνωρίζουν κατά τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου, καταβάλλοντας τις προβλεπόμενες εισφορές, ότι μετά τον θάνατό τους τα μέλη της οικογένειάς τους δεν θα βρεθούν σε οικονομική αδυναμία (ΕλΣυν Ολ. 2036/2022).

(δ) Σύμφωνα με την απορρέουσα από την έννοια του κράτους δικαίου (άρθρα 1 παρ. 3 και 4, 25, 26, 87, 93, 94 και 95 του Συντάγματος) και προβλεπόμενη πλέον ρητώς στο άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος, αρχή της αναλογικότητας, επιβάλλεται στον κοινό νομοθέτη κατά τη θέσπιση νομοθετικών ρυθμίσεων για τη διασφάλιση σκοπών δημοσίου συμφέροντος να τηρείται δίκαιη ισορροπία μεταξύ της επίτευξης του επιδιωκόμενου γενικού συμφέροντος, το οποίο δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί με άλλο λιγότερο επαχθή τρόπο και της

προκαλούμενης βλάβης. Το Δικαστήριο, ασκώντας και στην περίπτωση αυτή έλεγχο ορίων συνταγματικότητας νόμων κρίνει αν η επίμαχη ρύθμιση υπερακοντίζει καταδήλως τον επιδιωκόμενο δημόσιο σκοπό, ή αν κατά την στάθμιση των αντικρουόμενων συμφερόντων, η θυσία που απαιτείται από τον πολίτη είναι ιδιαίτερα δυσανάλογη σε σχέση με την εξυπηρέτηση του δημοσίου σκοπού, οπότε και αποφαίνεται ότι η σχετική διάταξη αντίκειται στην ως άνω συνταγματική αρχή και είναι ως εκ τούτου ανίσχυρη και μη εφαρμοστέα (ΕλΣυν Ολ. 1820/2021).

6. Το άρθρο 12 του ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (Α' 85), όπως ίσχυε τον κρίσιμο χρόνο, ορίζει ότι «1. Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου ή ασφαλισμένου, ο οποίος έχει πραγματοποιήσει το χρόνο ασφάλισης που απαιτείται για τη συνταξιοδότησή του εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας, δικαιούνται σύνταξη τα παρακάτω μέλη της οικογένειάς του: Α. Ο επιζών σύζυγος, εφόσον έχει συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας του κατά το χρόνο θανάτου του συνταξιούχου ή ασφαλισμένου. (...). Γ. Ο διαζευγμένος σύζυγος, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1Α για τον επιζώντα σύζυγο και εφόσον πληροί αθροιστικά και τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) ο πρώην σύζυγος, κατά τη στιγμή του θανάτου του, να κατέβαλλε σε αυτόν ή να υποχρεούτο να του καταβάλλει διατροφή που είχε καθοριστεί είτε με δικαστική απόφαση είτε με μεταξύ τους σύμβαση, β) να είχε συμπληρώσει δέκα (10) έτη έγγαμου βίου, μέχρι τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, γ) το διαζύγιο να μην οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό της έγγαμης συμβίωσης υπαιτιότητας του αιτούντος τη σύνταξη, δ) το μέσο μηνιαίο ατομικό φορολογητέο εισόδημά του να μην υπερβαίνει το διπλάσιο του ποσού του επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων που καταβάλλεται από τον ΟΓΑ, σύμφωνα με το άρθρο 93 του παρόντος, ε) να μην έχει τελεστεί άλλος γάμος ή σύμφωνο συμβίωσης. 2. Ο επιζών σύζυγος δεν δικαιούται σύνταξη αν ο θάνατος του συνταξιούχου ή ασφαλισμένου συζύγου επήλθε πριν από την πάροδο πέντε (5) ετών από την τέλεση του γάμου, εκτός αν: α) ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας ή ανθρωποκτονία, β) κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε ή με το γάμο νομιμοποιήθηκε, αναγνωρίστηκε ή υιοθετήθηκε τέκνο, γ) η χήρα κατά το χρόνο του θανάτου τελεί σε κατάσταση εγκυμοσύνης, η οποία δεν διεκόπη και γεννήθηκε ζων τέκνο, δ) συντρέχει η περίπτωση ανασυστάσεως προϋπάρχοντος γάμου, αρκεί οι τελεσθέντες γάμοι, δηλαδή ο αρχικός και ο εξ ανασυστάσεως, κατά τη διάρκεια του οποίου απεβίωσε ο σύζυγος, να έχουν διαρκέσει τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια συνολικά, και ο εξ ανασυστάσεως να διήρκησε τουλάχιστον έξι (6) μήνες. 3. (...). 7. Κάθε διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά από τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό καταργείται. (...). 8. Οι διατάξεις του άρθρου

αυτού εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που ο θάνατος επέρχεται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος». Περαιτέρω, με το άρθρο 19 παρ. 1 του ν. 4611/2019 καταργήθηκαν οι ηλικιακοί περιορισμοί, μεταξύ άλλων του πρώτου εδαφίου της υποπαραγράφου Α' της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016, οι οποίες καταβάλλονται στους επιζώντες συζύγους ανεξάρτητα από την ηλικία τους.

7. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του άρθρου αυτού «[σ]την παράγραφο 2 προβλέπεται πως ο επιζών σύζυγος δεν δικαιούται τη σύνταξη, αν ο θάνατος του ασφαλισμένου συζύγου επήλθε προ της παρόδου πέντε ετών από την τέλεση του γάμου, εκτός των περιπτώσεων που περιοριστικά αναφέρονται στα στοιχεία από α' έως δ'. Σκοπός της συγκεκριμένης διάταξης είναι η αποφυγή τελέσεως εικονικών γάμων (...)

8. Πριν από τη θέσπιση των διατάξεων του άρθρου 12 παρ. 2 περ. δ' του ν. 4387/2016 η προϋπόθεση που ετίθετο με το προγενέστερο νομοθετικό πλαίσιο (άρθρο 12 του ν. 3863/2010) ως προς την ελάχιστη διάρκεια του αρχικού γάμου είχε ερμηνευθεί από την νομολογία (ΕλΣυν Ολ. 706/2019) ότι είχε θεσπισθεί για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου και κατ' επέκταση του συνόλου των συνταξιούχων και ασφαλισμένων, με την αποτροπή τέλεσης γάμων που απέβλεπαν αποκλειστικώς στη συνταξιοδότηση του ενός συζύγου μετά τον θάνατο του άλλου και συνεπώς στην καταστρατήγηση των σχετικών διατάξεων. Κατά την ίδια νομολογία ο περιορισμός αυτός ήταν πρόσφορος χωρίς να τυγχάνει υπέρμετρος και δυσανάλογος προς τον επιδιωκόμενο ως άνω σκοπό. Περαιτέρω, υφίστατο νομοθετικό κενό ως προς τη ρύθμιση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος της επιζήσασας συζύγου εξ ανασυστάσεως προϋπάρχοντος γάμου μεταξύ των αυτών προσώπων. Τα δικαστήρια κατά την ερμηνεία του εκάστοτε κρίσιμου νομοθετικού πλαισίου (άρθρα 28 παράγραφος 6 του α.ν. 1846/1951 της νομοθεσίας περί ΙΚΑ, ως ίσχυε μετά την αντικατάστασή της από το άρθρο 5 παρ. 3 του ν. 4104/1960 και 20 παράγραφος 7 περ. ιι της νομοθεσίας περί Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου), το οποίο για την απόκτηση συνταξιοδοτικού δικαιώματος του επιζώντος συζύγου εξ ανασυστάσεως γάμου, απαιτούσε συγκεκριμένη χρονική διάρκεια (είκοσι τέσσερις μήνες για το ως άνω νομοθετικό πλαίσιο) μόνο για τον αρχικό γάμο και λαμβάνοντας υπόψη ότι ο εξ ανασυστάσεως γάμος αναβίωνε κατ' ουσία τον αρχικό γάμο, προέβαιναν σε αναλογική εφαρμογή των διατάξεων που αναφέρονταν στην περίπτωση του γάμου το πρώτον συναπτόμενο μεταξύ των αυτών προσώπων, με απονομή σύνταξης στη σύζυγο του εξ ανασυστάσεως γάμου όταν ο αρχικός και ο εξ ανασυστάσεως γάμος είχαν την απαιτούμενη εκ του νόμου συνολική διάρκεια (ΣτΕ 1444/1986, 3838/2004, 3255/2006, 2809/2014, 776/2018) χωρίς διάκριση ιδιαίτερης κατηγορίας για τους εξ ανασυστάσεως γάμους συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας.

9. Όπως συνάγεται από τις διατάξεις, που παρατέθηκαν στη σκέψη 6, η προϋπόθεση της κατ' ελάχιστον συνεχούς πενταετούς (και ήδη κατά την παρ. 3 του άρθρου 19 του ν. 4611/2019, Α' 73, τριετούς) διάρκειας του γάμου προ της

επελεύσεως του θανάτου του αποβιώσαντος συζύγου για την κατά μεταβίβαση συνταξιοδότηση του επιζώντος συζύγου προβλέφθηκε και από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 12 του νόμου 4387/2016. Οι προβλεπόμενες εξαιρέσεις από την εφαρμογή της προϋπόθεσης αυτής αφορούν είτε στην περίπτωση του θανάτου που οφείλεται σε ατύχημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας (στην περίπτωση μη συνταξιούχου συζύγου), ή ανθρωποκτονία, δηλαδή στη συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων ικανών να αποκλείσουν, κατά τον νομοθέτη, την εικονικότητα, είτε στην περίπτωση της κατά τη διάρκεια του γάμου απόκτησης ή κυοφορίας τέκνου το οποίο γεννάται ζωντανό, που εξ αντικειμένου αποδεικνύει τη γνησιότητα του γάμου. Εξάλλου, για τη συμπλήρωση της ελάχιστης απαιτούμενης διάρκειας του αρχικού γάμου, προσμετράται και ο εξ ανασυστάσεως γάμος που διήρκεσε τουλάχιστον ένα εξάμηνο. Αναγκαία δηλαδή προϋπόθεση για την ενεργοποίηση της ευνοϊκής ρύθμισης και την πλασματική προσμέτρηση στη διάρκειά του και εκείνης του αρχικού γάμου, συνιστά η εξάμηνη αυτοτελής διάρκειά του (ΕλΣυν Ολ. 2036/2022). Ωστόσο στην εισηγητική έκθεση του νόμου 4387/2016 (σκέψη 7) αν και εισάγεται μια ευμενής διάκριση υπέρ των εξ ανασυστάσεως γάμων που έχουν συμπληρώσει διάρκεια έξι μηνών σε σχέση με τους μη συμπληρώσαντες την παραπάνω διάρκεια, ουδέν αναφέρεται περί των λόγων της διακριτής συνταξιοδοτικής μεταχείρισης των δύο αυτών κατηγοριών. Αντιθέτως από την τελευταία κατηγορία αφαιρείται συνταξιοδοτικό δικαίωμα που αναγνωριζόταν, του νόμου μη διακρίνοντος, από το προγενέστερο νομοθετικό πλαίσιο.

10. Σύμφωνα όμως με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 5 της παρούσας ως προς τις συνταγματικώς κατοχυρωμένες αρχές της ισότητας και αναλογικότητας, το Δικαστήριο κρίνει ότι ούτε από τη γραμματική ούτε από την τελλολογική ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 12 παρ. 2 περ. δ' του ν. 4387/2016 προκύπτει αποχρών λόγος για τη διακριτή και δυσμενή συνταξιοδοτική μεταχείριση των εξ ανασυστάσεως γάμων που δεν έχουν συμπληρώσει διάρκεια έξι μηνών από τον θάνατο του αποβιώσαντος συζύγου σε σχέση με εκείνους που έχουν διαρκέσει τουλάχιστον έξι μήνες, ικανός να δικαιολογήσει την ουσιαστική διαφοροποίηση των κατηγοριών αυτών γάμων. Περαιτέρω εφόσον στην αιτιολογική έκθεση του νόμου δεν παρατίθενται στοιχεία που θα μπορούσαν να καταστήσουν εύλογο το κριτήριο της διαφοροποίησης που επέλεξε ο νομοθέτης, το κριτήριο αυτό μη σχετιζόμενο με οποιαδήποτε ουσιαστική διαφοροποίηση των δύο κατηγοριών εξ ανασυστάσεως γάμων δεν είναι πρόσφορο για την πλήρη αποστέρηση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος του επιζώντος συζύγου (ΕλΣυν Ολ. 2036/2022). Το αδικαιολόγητο της νομοθετικής αυτής επιλογής ανακύπτει περαιτέρω, αφενός διότι με τη συγκεκριμένη διάταξη νόμου αφαιρείται δικαίωμα που αναγνωριζόταν σιωπηρώς με προγενέστερες νομοθετικές διατάξεις, αφετέρου διότι οι μη συμπληρώσαντες τουλάχιστον εξάμηνη διάρκεια εξ ανασυστάσεως γάμου τυγχάνουν εν τέλει ελάσσονος προστασίας από τους διαζευγμένους που

έχουν διακόψει προσωπικό και συναισθηματικό δεσμό με τον πρώην σύζυγό τους, στους οποίους αναγνωρίζεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα υπό προϋποθέσεις. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, πρέπει να εφαρμοσθούν και για την κατηγορία των επιζώντων συζύγων εξ ανασυστάσεως γάμου, που δεν έχουν συμπληρώσει χρονική διάρκεια έξι μηνών, οι διατάξεις που ισχύουν για τους συμπληρώσαντες την εν λόγω χρονική διάρκεια οι οποίοι δικαιούνται σύνταξη όταν οι τελεσθέντες γάμοι δηλαδή αρχικός και εξ ανασυστάσεως κατά τον οποίο απεβίωσε ο σύζυγος έχουν διάρκεια τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια.

11. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, κατά την αναιρετικά ανέλεγκτη περί των πραγμάτων κρίση του, το Τμήμα δέχθηκε τα ακόλουθα: Στον σύζυγο της αναιρεσείουσας ..., πρώην τακτικό υπάλληλο του Δήμου ..., κανονίσθηκε σύνταξη, με το ειδικό καθεστώς του ν. 3163/1955, πληρωτέα από 28.2.2012, με βάση τον συνολικό χρόνο πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας του από έτη 34 μήνες 6 ημέρες 4. Η αναιρεσείουσα είχε συνάψει γάμο μαζί του στις ...1978 από τον οποίο απέκτησαν τρία τέκνα, γεννηθέντα τα έτη 1978, 1980 και 1990. Ο εν λόγω γάμος λύθηκε με την αμετάκλητη ...2006 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου ..., ωστόσο επανασυστάθηκε με τέλεση δεύτερου γάμου μεταξύ τους στις 9.12.2016, όπως προέκυπτε από το .../2016 απόσπασμα ληξιαρχικής πράξης γάμου της Ληξιαρχου ..., όπου περαιτέρω αναγραφόταν ότι η αναιρεσείουσα γεννήθηκε το έτος 1959. Στις 19.1.2017 ο σύζυγος της αναιρεσείουσας, ο οποίος έπασχε από ... απεβίωσε λόγω ... Η ίδια υπέβαλε την ...2017 αίτηση προς τον Ε.Φ.Κ.Α. για κανονισμό σε αυτήν σύνταξης κατά μεταβίβαση, ως χήρα σύζυγος του ως άνω αποβιώσαντος συζύγου, όμως η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με τη ...2017 πράξη της Περιφερειακής Διεύθυνσης Συντάξεων Ν.Π.Δ.Δ. (Τμήμα Β΄) του Ε.Φ.Κ.Α., με την αιτιολογία ότι η αναιρεσείουσα δεν θεμελιώνει δικαίωμα σύνταξης κατά μεταβίβαση σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 περ δ΄ του ν. 4387/2016, αφού ο θάνατός του συζύγου της επήλθε πριν από την πάροδο εξαμήνου από την τέλεση του εξ ανασυστάσεως γάμου. Η κατατεθείσα στην Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στον νομό ... στις ...2017 ένσταση της ήδη αναιρεσείουσας, η οποία από το δικάσαν Τμήμα χαρακτηρίστηκε ως έφεση, απορρίφθηκε με την ήδη αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

12. Το δικάσαν Τμήμα απέρριψε ως αλυσιτελώς προβαλλόμενο τον ισχυρισμό της αναιρεσείουσας ότι ο αρχικός γάμος με τον θανόντα σύζυγό της είχε λήξει μόνο τυπικά και όχι ουσιαστικά ενόψει του ότι από το έτος 2011 είχαν κοινό βίο, με την αιτιολογία ότι δεν προβάλλονταν ούτε αποδεικνύονταν η ύπαρξη τυχόν νομικού κωλύματος που να απέτρεπε την τέλεση γάμου σε προγενέστερο χρόνο. Συναφώς ως αλυσιτελώς προβαλλόμενο απέρριψε και τον έτερο ισχυρισμό περί ένδειας λόγω αναπηρίας και μεγάλης ηλικίας της αναιρεσείουσας, στοιχεία τα οποία την καθιστούσαν ανίκανη προς εργασία,

κρίνοντας ότι η οικονομική κατάσταση της χήρας συνταξιούχου δεν αποτελεί κριτήριο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

13. Το Τμήμα έκρινε περαιτέρω ότι ορθώς η συνταξιοδοτική διοίκηση απέρριψε το αίτημα της αναιρεσείουσας περί κανονισμού σύνταξης, με την αιτιολογία ότι ο εξ ανασυστάσεως γάμος της με τον θανόντα σύζυγό της διήρκησε 42 ημέρες και συνεπώς δεν συμπληρώθηκε η απαιτούμενη από το άρθρο 12 παρ. 2 περ. δ' του ν. 4387/2016 προϋπόθεση της συμπλήρωσης τουλάχιστον έξι (6) μηνών διάρκειας έγγαμης συμβίωσης από την ανασύσταση του γάμου έως τον επελθόντα θάνατο του συζύγου της. Κατά την κρίση του Τμήματος η προϋπόθεση της εξάμηνης διάρκειας του εξ ανασυστάσεως γάμου δεν αντίκειται στα άρθρα 2 παρ. 1 και 21 παρ. 1 του Συντάγματος, ούτε και στην συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας, ενόψει των επιδιωκόμενων από τον νομοθέτη σκοπών (αποτροπή τέλεσης εικονικών γάμων και διασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συνταξιοδοτικού συστήματος) συνεκτιμωμένου ότι το εξάμηνο συνιστά ένα ελάχιστο εύλογο χρονικό διάστημα για να καταδειχθεί ότι η πραγματική βούληση των συζύγων είναι η επανασύσταση του κοινού τους βίου και όχι η, διά της εικονικής επανασύστασης του γάμου, απόληψη της σύνταξης.

14. Με την ένδικη αίτηση αναίρεσης η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το δικάσαν Τμήμα εσφαλμένως ερμήνευσε και πλημμελώς εφάρμοσε τις διατάξεις της περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4387/2016. Με τον πρώτο λόγο αναίρεσης προβάλλεται ότι κατά την αληθή έννοια των διατάξεων αυτών μόνο στην περίπτωση που ο αρχικός γάμος είχε διάρκεια μικρότερη των πέντε (5) ετών απαιτείται αθροιστικά διάρκεια τουλάχιστον πέντε ετών του αρχικού και εξ ανασυστάσεως γάμου, περίπτωση που δεν συνέτρεχε για την αναιρεσείουσα ο γάμος της οποίας διήρκησε είκοσι οχτώ έτη. Με τον δεύτερο λόγο αναίρεσης προβάλλεται ότι η κρίση του Τμήματος περί μη αντίθεσης της απαιτούμενης από τις διατάξεις του άρθρου 12 παράγραφος 2 περ. δ' του ν. 4387/2016 προϋπόθεσης της εξάμηνης διάρκειας του εξ ανασυστάσεως γάμου για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος του επιζώντος συζύγου είναι εσφαλμένη καθόσον αντίκειται στα άρθρα 2 παρ. 1, 21 παρ. 1 του Συντάγματος, καθώς και στη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας. Κατά την αναιρεσείουσα η αντίθεση στην αρχή της αναλογικότητας οφείλεται στο ότι η διάρκεια του εξ ανασυστάσεως γάμου δεν βαίνει αναλογικά κλιμακούμενη με τη διάρκεια του αρχικού προϋπάρχοντος γάμου.

15. Το Ελεγκτικό Συνέδριο δικάζον αναιρετικώς και με γνώμονα την απονομή πλήρους και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας εντός των ορίων της αναιρετικής δίκης, δικαιούται να ερμηνεύει τα δικόγραφα των διαδίκων, εφόσον δεν παραποιεί το περιεχόμενο αυτών, προκειμένου να αναδειχθεί το προδήλως εμπεριεχόμενο σε αυτά νόημα, ενώ περαιτέρω δεν δεσμεύεται από τη σειρά των αναιρετικών λόγων όπως αυτοί εμφανίζονται στο αναιρετήριο, αλλά

δύναται να εξετάσει αυτούς με τη σειρά που κατά την κρίση του προσήκει, ώστε να ικανοποιηθούν οι αρχές της δίκαιης δίκης (ΕλΣυν Ολ. 1651/2023). Ενόψει των ανωτέρω και σε συμφωνία με την συνταγματική υποχρέωση των δικαστηρίων να μην εφαρμόζουν νόμο το περιεχόμενο του οποίου αντίκειται στο Σύνταγμα (άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος) καθώς και το άρθρο 173 της Δικονομίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπου ορίζεται ότι λόγοι που αφορούν το ανίσχυρο λόγω αντισυνταγματικότητας της εφαρμοσθείσας διάταξης νόμου ανάγονται στη δημόσια τάξη και εξετάζονται αυτεπαγγέλτως, το Δικαστήριο κρίνει ότι η κρίση του Τμήματος περί μη αντίθεσης του άρθρου 12 παρ. 2 περ. δ' του ν. 4387/2016 στο Σύνταγμα είναι εσφαλμένη.

16. Με τις παραδοχές του Τμήματος, που αναφέρονται στις σκέψεις 12 και 13 της παρούσας, σύμφωνα και με όσα έγιναν δεκτά στις σκέψεις 5 και 8 έως 10 το Τμήμα έσφαλε ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή των εφαρμοστέων εν προκειμένω διατάξεων, μη διαγνώσαν την αντίθεση αυτών στο Σύνταγμα. Επομένως η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, πρέπει, κατά παραδοχή του σχετικού λόγου αναίρεσης ως προς την αντισυνταγματικότητα της διάταξης του άρθρου 12 παράγραφος 2 περ. δ' του ν. 4387/2016 στις διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 1 του Συντάγματος και στην συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας, αλλά και στον αυτεπαγγέλτως εξεταζόμενο λόγο περί αντίθεσής της στο άρθρο 4 παράγραφος 1 του Συντάγματος, να γίνει δεκτή και κατά τούτο να αναιρεθεί.

17. Το Δικαστήριο εκτιμώντας τις περιστάσεις, κρίνει ότι πρέπει να απαλλαγεί ο ε – Ε.Φ.Κ.Α. από τα δικαστικά έξοδα της αναιρεσεύουσας (άρθρο 314 παρ. 3 του ν. 4700/2020).

18. Μετά την αναίρεση της πληττόμενης απόφασης για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 12 παρ. 2 περ. δ' του ν. 4387/2016 και της αρχής της αναλογικότητας καθώς και στον αυτεπαγγέλτως εξεταζόμενο λόγο περί αντίθεσης των διατάξεων του εν λόγω νόμου στην αρχή της ισότητας, πρέπει να κρατηθεί η υπόθεση από την Ολομέλεια, καθόσον το πραγματικό της μέρος δεν χρήζει διευκρίνησης και να δικαστεί στην ουσία (άρθρο 176 παρ. 2 του ν. 4700/2020).

19. Σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στις σκέψεις 5 και 9 έως 10 η έφεση της αναιρεσεύουσας πρέπει να γίνει δεκτή. Η αναιρεσεύουσα δικαιούται να λάβει σύνταξη κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 12 παρ. 2 περ. δ' του ν. 4387/2016, δεδομένου ότι οι ευνοϊκές ρυθμίσεις που ισχύουν για τους συμπληρώσαντες από τον θάνατο του συνταξιούχου εξάμηνη χρονική διάρκεια στους εξ ανασυστάσεως γάμους τους, οι οποίοι δικαιούνται σύνταξη όταν οι τελεσθέντες γάμοι τους δηλαδή αρχικός και εξ ανασυστάσεως έχουν διάρκεια πέντε χρόνια, πρέπει, για λόγους αποκατάστασης της αρχής της ισότητας να τύχουν εφαρμογής, και στην αναιρεσεύουσα της οποίας ο εξ ανασυστάσεως γάμος της είχε διάρκεια μικρότερη των έξι μηνών. Ακολούθως μη νομίμως απορρίφθηκε με τη ...2017 πράξη της Περιφερειακής Διεύθυνσης Συντάξεων

Ν.Π.Δ.Δ. (Τμήμα Β΄) του Ε.Φ.Κ.Α. η αίτηση της ήδη αναιρεσείουσας για κανονισμό σε αυτήν σύνταξης κατά μεταβίβαση ως χήρας συνταξιούχου, με την αιτιολογία ότι ο θάνατος του συζύγου της επήλθε πριν από την πάροδο εξαμήνου από την τέλεση του εξ ανασυστάσεως γάμου της και πρέπει ως εκ τούτου να ακυρωθεί. Μετά την ακύρωση της εν λόγω πράξης η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί στην αρμόδια Διεύθυνση του ε – Ε.Φ.Κ.Α., προκειμένου να κανονισθεί η μηνιαία σύνταξη της αναιρεσείουσας, μετά από προσμέτρηση στη διάρκεια του εξ ανασυστάσεως γάμου της με τον αποβιώσαντα σύζυγό της και της διάρκειας του αρχικού μεταξύ τους γάμου, με βάση την πλέον των 28 ετών συνολική έγγαμη συμβίωση με τον αποβιώσαντα σύζυγό της. Η μηνιαία σύνταξη της πρέπει να ορισθεί πληρωτέα αναδρομικώς από τριετίας από την πρώτη του μήνα έκδοσης της ακυρούμενης με την παρούσα απόφαση πράξης με όριο τον χρόνο θεμελίωσης του συνταξιοδοτικού της δικαιώματος, ήτοι την επομένη του θανάτου του συζύγου της (20.1.2017).

20. Κατά τη γνώμη όμως των Συμβούλων Γεώργιου Βοΐλη, Ασημίνας Σακελλαρίου και Βασιλικής Πέππα, με τις προπαρατιθέμενες διατάξεις που καθιερώνουν ελάχιστη εξαμήνη χρονική διάρκεια του εξ ανασυστάσεως γάμου μεταξύ των ίδιων προσώπων, ώστε σε περίπτωση θανάτου του ενός να θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα εκ μεταβίβασης ο επιζών σύζυγος, δεν υφίσταται παραβίαση των συνταγματικών αρχών της ισότητας και της αναλογικότητας. Τούτο διότι με τις διατάξεις αυτές τίθεται μια εύλογη και σχετικά μικρή χρονική διάρκεια του δεύτερου γάμου και επιδιώκεται η αποτροπή τέλεσης εικονικών γάμων μεταξύ των ίδιων προσώπων για δεύτερη φορά με μοναδικό σκοπό τη συνταξιοδότησή τους μετά τον θάνατο του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου συζύγου και κατά καταστρατήγηση του θεσμού της σύνταξης επιζώντος συζύγου σε βλάβη του ασφαλιστικού κεφαλαίου των ασφαλιστικών φορέων και κατ' επέκταση του συνόλου των ασφαλισμένων και συνταξιούχων. Επομένως, η τεθείσα από τον νόμο προϋπόθεση της εξαμήνης διάρκειας του εξ ανασυστάσεως γάμου είναι ισχυρή και δεν μπορεί να τεθεί εκποδών. Στην προκειμένη περίπτωση, κατά τις αναιρετικά ανέλεγκτες παραδοχές του Τμήματος, η εν λόγω προϋπόθεση δεν πληρούται, επομένως εμποδίζεται η συνταξιοδότηση της αναιρεσείουσας και για τον λόγο αυτόν η ένδικη αίτηση αναίρεσης είναι απορριπτέα. Η γνώμη όμως αυτή δεν κράτησε.

21. Η Αντιπρόεδρος Βασιλική Ανδρεοπούλου και οι Σύμβουλοι Γεώργιος Βοΐλης, Ασημίνα Σακελλαρίου και Βασιλική Πέππα διατύπωσαν την γνώμη ότι λόγω σπουδαιότητας η παρούσα υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 του ν. 4820/2021 στη μείζονα Ολομέλεια. Η γνώμη όμως δεν κράτησε.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την από ... 2022 (ΑΒΔ .../2022) αίτηση της ...

Αναιρεί την 790/2021 οριστική απόφαση του πρώην ΙΙ Τμήματος και ήδη Τρίτου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Διακρατεί και δικάζει κατ' ουσίαν την υπόθεση.

Δέχεται την κατατεθείσα στις ...2017 στην Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στον νομό ... (ΑΒΔ .../2017) έφεση της αναιρεσείουσας κατά της ...2017 πράξης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Συντάξεων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Τμήμα Β΄) του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης.

Ακυρώνει την ανωτέρω πράξη του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης.

Παραπέμπει την υπόθεση στην αρμόδια Διεύθυνση του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e - Ε.Φ.Κ.Α.), προκειμένου να κανονίσει σύνταξη στην αναιρεσείουσα, κατά τα οριζόμενα στο σκεπτικό της παρούσας, πληρωτέα από 20.1.2017.

Απαλλάσσει το Ελληνικό Δημόσιο από τα δικαστικά έξοδα της αναιρεσείουσας στο σύνολο.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε σε τηλεδιάσκεψη στις 26 Ιουνίου 2024, κατ' εφαρμογή του άρθρου 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020.

Η ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΑΝΝΑ ΛΙΓΩΜΕΝΟΥ

ΕΛΕΝΗ ΣΚΟΡΔΑ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στις 6 Νοεμβρίου 2024 (βλ. πρακτικό δημοσίευσης με όμοια ημερομηνία).

Η ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΝΝΑ ΛΙΓΩΜΕΝΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΣΑΛΑ